

क. नं. १३ बं. नं. १० पु. नं. :

अंक १७

१. ४१

संवल्लोरोस्तुपकल्पतापत्रे २५

ॐ शिव दाम

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

श्रीगोपिजनवल्लभोजयति श्रीगोकुलेशपादज्वपरागपरिपूर्यो॥ कायवाचनसा
नित्यं वंदे वल्लभनंदनं ॥ १॥ श्रीविठ्ठलेशपादज्वपरागारक्तचेतसा ॥ पुष्टिमर्गप्रवृत्तानां
नक्तानी बोधसिद्धयो ॥ २॥ संवत्सरोऽसवदलैर्युक्ता कल्पलतामया ॥ क्रीयते तेन संतुष्टः
सदा संतुमयीश्वरा ॥ ३॥ नगवज्रममूलत्वात्सर्वभाद्रपदोऽसवः ॥ निर्णीयंते विचारेण
सप्रमाणं यथा मति ॥ ४॥ मासि भाद्रपदेऽष्टमा जन्माष्टमुच्यते बुधैः ॥ तस्यामेव हि शुद्धा
या सुसवःऽष्टमसेवकैः ॥ ५॥ कर्त्रेभ्यः सर्वभावेन मंगलादियुतः सदा ॥ तदंगत्वेनोक्तवा
सः कार्योद्घातं दृष्टये ॥ ६॥ तत्र शुद्धास्वरूपं तु सप्तमी वेधवर्जितं ॥ यदा सर्वसप्तमी
स्यादष्टमी चतुर्थं गता ॥ ७॥ तदा शुद्धानवमेकोपोष्यास्वाचार्यवाक्यतः ॥ पुरुषोत्तमप्रा
कद्यं यतो नदं देमतं ॥ ८॥ तत्रोऽसवो नवम्यां वै प्राकद्यं चतथैव हि ॥ श्रीमदाचार्यवर्यो

रतएवनिरूपितं॥२॥-श्रुनेनेत्सादिनवमीद्युपोष्येतंततःसुटं॥एतदेवासंधायप्रोक्तंश्रीविठ्ठ
लेश्वरैः॥१०॥यदीत्या रस्यसर्वोक्तिरीतिरेकेतिसंस्फुटं॥रीतिरिसुक्तिोपूर्वविदामान्याक
दापिना॥११॥-अन्यथासर्वविदितिसकारातिःकथंशतता॥-अन्यथाश्रीमदाचार्योक्तौविरोधो
नवेःसुटं॥१२॥तद्विरोधेनकथनंनश्रीविठ्ठलसंततं॥तस्मादुक्तस्वरूपेणोवोसवोपोष
णमत्तं॥१३॥तत्रचप्रातरारभ्यतस्यमत्रनिरूप्यते॥प्रातःस्नात्वाचविधिनाप्रबोधव्रज
वध्नं॥१४॥मंगलारात्रिकंरुत्वामंचकंस्त्रापयेच्छुभं॥पीतांबरपराधानंकारयित्वात्र
जाधिपे॥१५॥कुंकुमाक्षतसंयुक्तंतांबूलद्वयसंयुतं॥धृत्वापात्रंकरेकुर्यात्त्रिलोकंगोकुला
धिपे॥१६॥नेरीमृदंगघोषैश्वगीतवादित्रमंगलैः॥पंचामृतेनसप्रेमस्तपनंकारयेद्वि
तोः॥१७॥पुनःसुगंधतैलेनकुंकुमेनसुगंधिना॥-आनंदितःकारयेद्वैद्यंमंगं-चोष्मवारि

११॥ ततः प्रोक्षत मंगानां कुर्यादस्त्रेण नृतनेः ॥ ततो महाह्रिलंकारैर्वस्त्रैः कुंकुमरंजितैः ॥
१२॥ अलंकुर्वीत गोपीशुमुष्मीषादितिरुतमेः ॥ ततो विजवरेदद्याद्दक्षिणां प्रेमसंयुतः ॥ २० ॥
कुंकुमाक्षतता बूलघयमारात्रिकंतथा ॥ नालिकेरघययुतं मुशघयसमचितं ॥ २१ ॥ गीतवा
दित्रघोषैश्च कुर्याद्दिगत्रिकं विभो ॥ नालिकेरघयं मुशघयं चांपितथैव हि ॥ २२ ॥ निवेद्य त
स्मपादाश्रेदंडवत्प्रणमेद्भुवि ॥ नंदनेदनगोपिशायशोदाप्राणवध्नमः ॥ २३ ॥ यादृशोसि
दरेक्ष्मतादशायनमो नमः ॥ एवं मुञ्चार्यशानकैः प्रेमविकलचेतसा ॥ २४ ॥ पुलकोत्तिन्न
सवंगस्त्रिवारंप्रणामे विभुं ॥ ततः समर्पयेच्छक्यापकान्तं सुसृतं पयं ॥ २५ ॥ सतिलं सगुडं भुं
द्वत्तपयेति वदमुहुः ॥ ततश्च विधिवत्कृत्यं यथा हर्वं समाचरेत् ॥ २६ ॥ ततः श्रीक्ष्मविश्राम
समये वैश्रवणे सदा ॥ मध्याह्नं गमयेत्तस्मिन् कथातिः स्मरणेन च ॥ २७ ॥ ततः सायाह्निकं तस्यं

यथाहर्वैविधायवै॥निशीर्षिद्युदिनेचंद्रेकुर्याजिनोऽसवंविभोः॥२०॥मगवान्त्रिकटोस्त्रिवा
ह्येकाकीप्रेमसंघुतः॥यशोदानंदगोगोपीगोपादिभिरलेखतं॥२१॥त्रजंध्यात्वाततः
संघर्षंश्रीपुरुषोत्तमं॥कंदर्पकोटिसौंदर्यांप्रादुर्भूतंविचिंतयेत्॥३०॥ततोशंखमृ
दंगादितेरीशद्वैःसुमंगलैः॥स्तपनंपंवकैःकुर्यात्कुंकुमेनतथाविभोः॥३१॥शीतांबरे
नृषयित्वासुगंधैःपुष्पमाल्यकैः॥कुंकुमागरुसारोभांपटवासैस्तथैवच॥३२॥तुल
सीमंजरीनिष्वस्यजेत्सुरुषोत्तमं॥ततश्चतुर्विधंभोज्यमनेकरससंयुतं॥रोचककं
जनोपेतैरसालादधिदुग्धमत्॥३३॥विविधापूपपक्वान्तसंयावादि समायुतं॥समर्प
येन्महाभोगंधूपदीपादिभिस्तथा॥३४॥अर्पयेच्चतथा स्वाह्न्यचतुरकमीदकाश
।षष्टिकाहजनंकुर्यात्प्रतिप्रेमपरिप्लुतः॥३५॥ततश्चाचमनादीनिष्ठत्वात्तांबूलमपयेत्

प्रेरंखालंकरणं तत्त्वात्त्र संदोलयेदिभुं ॥३६॥ नवनीतसिताशुक्लकदलीदारिमादिकं ॥
नालिकेरंमोदकादिप्रेसात्तत्रनिवेयेत् ॥३७॥ वाद्यैश्च वक्रनिदंतैः काष्ठक्रीडनकैस्तथा ॥
लालयेत्पर्याप्तक्यायशोदोभ्रं सगत् ॥३८॥ हरिद्राचुरातैलादिगोरिसैविविधैस्तथा ॥
सिंचनूविलज्जोगीताद्यैर्नृत्येतसदवैष्णवैः ॥३९॥ एवं रात्रिविधिं तत्त्वात्त्वासेवैकमान
सः ॥ भोजयित्वा सदानंदं कुर्याद्दिगात्रिकं तथा ॥४०॥ स्वापयित्वा ततः तस्मै वैष्णवान् भो
जयेष्वरुन् ॥ भुंजीत तदनुज्ञातं प्रेमसेलुतः ॥४१॥ एवं जन्मोऽस्य कुर्याद्यो नको भवत्स
रः ॥ तस्तस्पाद्रोपिकाधीशपादाब्जे सुदृढरति ॥४२॥ अथ श्रीगोकुलाधीशप्रियाज
न्ममहोऽस्य ॥ निरूप्यते यज्ञाने न नक्ति भवति सुखिणः ॥४३॥ मासेनाऽपदेशुक्ताष्ट
मीराधाष्टमीशुभा ॥ कर्तव्योऽस्य सवस्तवमंगलैर्विविधैः शुभैः ॥४४॥ प्रातः सेवायथात्

वृत्तित्वात्त्रुवैस्सवः॥ सुगंधतैलकाश्मीरैः स्तपनंकारयेदिनोः॥४५॥ काश्मीरंजिते
वस्त्रैर्महाघमाणि नृषणैः॥ गुंजानिर्गोपिकाधीशं नृषयेस्सप्रियं प्रभुं॥४६॥ ततश्च वि
विधैर्नैज्यैः पक्कानैश्चातिकोमलैः॥ दाधिदुग्धरसालाद्यैः सूर्यातैः पायसादिति॥४७॥
नवनीतसिताशसादलीदाडिमादिभिः॥ भोजयेद्गोपिकाधीशं पंजीरकमोदकैः॥४८॥
ततः कर्पूरकस्तूरीयुतं तांबूलमर्पयेत्॥ कुर्यादागतिकं मुद्रानालिके रघयान्वितं४९॥
तांबूलवयसंयुक्तं कुंकुमाक्षतसंयुतं॥ राधिके शक्यो कुर्वित्यत्कान्तमै न मेदिनुं५०॥
एवं श्रीमन्स्वामिनीनां कुर्यात्तिन्नामहोस्सवं॥ प्रयत्तौ यौ ममेद्भुक्त्या पुष्टिः॥ न किंलनेतसः
५१॥ अथ श्रीवामनजयंस्तुस्सवो विनिरूप्यते॥ मासिमाह पदेशुक्ताद्दशीश्रवणा
न्विता॥५२॥ उपोष्यासोस्सवांगेनधीयश्च विधिनेस्सवः॥ तथैव श्रीमदाचार्यैर्निबंधे

विनिरूपितं ॥ ५३ ॥ तथा च वामनजयं सुसवेत्यादिना स्फुटं प्रातः सेवादिकं कृत्वा यथाव
क्रुकुलेश्वरं ॥ ५४ ॥ कुकुमेन सुगंधेन तैलाद्यैः स्नापयेत्ततः पीतांबरमणिमन्त्रेषु
लान्ठपुरोगदैः ॥ ५५ ॥ पुष्पैश्च मुकुटेनापि नृषये सुसोत्तमं ॥ पुनर्मध्याह्नसमये स्ना
पयेत्संवकैर्विभुं ॥ ५६ ॥ पीतांबरं परीधाय पूजयेत्कुंकुमादिभिः ॥ दध्योदनं च पक्कं नमृ
दुस्वादुसमर्थयेत् ॥ ५७ ॥ तत्वाचारान्त्रिकं विष्णोर्दंडवत्प्राणमैहुविमिखलाजिनदंडादि
धारयन् तत्त्ववामनं ॥ ५८ ॥ नमोस्तुदिहिमेभक्तिं शरणागतपालकं ॥ एवंस्तुत्वाविभुं च
ष्मनिरेंबुधरिये द्रतं ॥ ५९ ॥ एकादशी वादशी च श्रवणार्त्तस्यै यदि तदा तदैव कर्तव्यो
द्युस्तुकोविष्णुं खले ॥ ६० ॥ यदा रक्षं लभ्येत वैष्णवं वादशीदिनि ॥ एकादशीदिने कार्य
स्तदोऽसवविधिंबुधैः ॥ ६१ ॥ इति संवत्सरोऽसवकल्पलतायां भाष्यदोऽसवनिरूपणं नाम

प्रथमं दलं निरूप्यं तेषु मन्त्रार्थमथाश्विनमहोत्सवाः ॥ अश्विनस्यासितेपक्षे दशमीश्रव
णाव्विता ॥ १ ॥ विजयासातिथिर्यत्र विजयार्थं रघुप्रियः ॥ प्राश्चितस्तत्रकर्तव्यो नक्तैर्ज
यमहोत्सवः ॥ सासायं व्यापिनीग्राह्या सर्वलोकानुसारतगा ॥ २ ॥ प्रातः सुगंधकाश्मीरै
रभ्यंगं करयेद्विभोः ॥ ततश्च कंचुकोष्मीषादिभिः शुद्धैर्महोत्सवैः ॥ ३ ॥ अलंकुर्वीत संप्रे
ममहाश्वैर्नूषणैरपिसायं काले ततः कुर्यात्तिलकंकुंकुमाक्षतैः ॥ ४ ॥ तां हृलदितयोना
पित्युक्तसारात्रिकं तथा ॥ स्थापयित्वा गोकुले शस्योत्सवमंगेयवांकुरान् ॥ ५ ॥ रोमांचित
तनुमन्त्र्या प्रणामे देववत्सुरः ॥ ततः समर्पयेच्च अत्र त्वान्वदशमोदकान् ॥ ६ ॥ एवं यः
कुरुते मन्त्र्यागोविंदे विजयेऽस्रवं ॥ सर्वैश्चीगोकुलाधीशचरणैरतिमाप्नुयात् ॥ ७ ॥
अश्विनस्यामलेपक्षे पौर्णमास्यां तु वैष्णवः ॥ ८ ॥ अश्विनस्यामलेपक्षे पौर्णमास्यां तु

वैष्णवः॥तांलीलांमनसाध्यायंकुर्यात्समदोऽस्रवं॥टी॥प्रातःसुगंधतैलेनकुंकुमेन
सुगंधिना॥स्तापयित्वागोपिकेशंनृषयेत्नृषणोत्तमैः॥२॥केकिपिछोद्रुवेनेबमु
कुटेनातिवारुणा॥कंकणांगदकंचीभिर्विविधैकंवृषणो॥१०॥मुक्ताहारैस्तथागुं
जामणिनांहारविभ्रमैः॥ततश्चतिलकंकुर्यात्समरेखाध्यात्मकं॥११॥पाटीरेणतत
कुर्यात्त्रिमध्येमृगनामिजे॥विंदुंततश्चतन्मध्येमौक्तिकंविदुमेव॥१२॥ततोमक
रिकापत्रंललाक्षकपोलयोः॥पीतांशुकैर्नृषयित्वास्मरेद्भक्तकंदेवकं॥१३॥ततश्च
विविधैर्नोज्जेयेज्जपिकागतिं॥मंगलैगीतवाद्यादिस्तैःसंतोषयेत्प्रभु॥१४॥लला
चारत्रिकंप्रेमाप्रेणमेजेकुलाधिपं॥एवंसेवेतयोभक्त्यासतद्दास्यमवाप्तुयात्॥
इतिश्रीसंवत्सरौश्रवकल्पलतायामाश्विनौश्रवनिरूपणंनामद्वितीयंदलं॥ ॥

निरूपंतेतेऽथ नक्त्यानां उष्टये कार्तिकेऽशवाः॥ कार्तिकेऽस्यासितेपत्ते चतुर्दशं विधुदये
सीतालोष्टसमायुक्तं सकंठकदलान्वितं॥ श्रवामार्गं भ्रमयित्वा तदा दीपपुरःसरं कु
र्यात्सुशोभनं नालेतिलकंकुमाक्षतैः॥२॥ समर्पयेत्तथावाग्ने नक्त्यातां बूलकषयं
ततश्चाभंगविधिना स्नापयेत्तु कुलात्विषं॥३॥ नवनैः श्वेतवस्त्रैश्च नृषयेत्सुरुषोत्त
मो बुधैः॥ दीपोऽशवः कार्यः सायं व्यापिनि पर्वणि॥४॥ शिरस्यभंगविधिना स्नापयेत्तु
कुलेऽश्वरं॥ ततश्चानुत्तमैः श्वनैः कंबुकेऽक्षीषवादिभिः॥५॥ विविधैर्नृषिणोऽपि नृष
येऽजनाय कं॥ ततो निवेदयेत्तु मत्स्यश्वापि दीपका॥६॥ सायं काले ततः कुर्याद्
ततैलसुहरितैः दीपकैश्चो ज्वलारात्रिं गीतैर्विद्यैर्मनोरमैः॥७॥ ततश्च दाडिम
दाकदलीतुरसोद्भवैः॥ रसैर्विकारैर्विधैस्तांबूलैश्च सुशोभनैः॥८॥ सुगंधागरुक

हरकस्तूरीलेपनादिनिः॥ मासैः सुगंधपुष्पानां यथाभागं उभयं उयेत् ॥ १२ ॥ ततश्चारात्रिकं च
त्वास्वापयेत्सुरुषोत्तमं ॥ द्वितीये हिततः कुर्यादिन्नकूटमहोत्सवं ॥ १० ॥ स्नापयित्वा विभुं
प्रातर्नृषयेद्रूपणोत्तमैः ॥ श्वैः सकंबुकोष्ठीषेस्तथापीतांशुकैरपि ॥ ११ ॥ ततश्च नित्यं
चुष्मं हजयेद्गोवर्धनादिनिः ॥ ततो गोवर्धनगिरिं स्नापयेत्सयसागवां ॥ १२ ॥ पुनः शीतजले
श्वैः सुगंधैश्चंदनादिनिः ॥ ततश्च तुलसीपुष्पहरिद्राकुंकुमाक्षतैः ॥ १३ ॥ हरिद्रा रंजितैर्व
स्रैर्धूपदीपादिनिस्तथा ॥ स्वादुनिर्विचिधैश्चानैर्दुग्धनिर्मोदिकादिनिः ॥ १४ ॥ तांबूलारात्रि
कैः श्वापि हजयेत्संगलेस्वनैः ॥ अत्र गोमयेनैव कुर्याद्गोवर्धनं गिरिं ॥ १५ ॥ ततश्च हज
येद्दिप्रान् गोपालांश्च विरोषतः ॥ वस्त्रमात्स्यसुपकान्तकुंकुमाक्षतचंदनैः ॥ १६ ॥ हजायि
त्वाच गोवर्धनं कुर्याद्गोवर्धनं तथा ॥ ततश्चाहूपसंयावशकुलीमोदकादिनिः ॥ १७

विविधैर्यजनेष्वपि सूपांतैः पायसादिभिः। दधिदुग्धैर्बहुविधैर्वटकैः पपटैस्तथा।
श्रद्धेनैश्वतथा कूटैश्चत्वागोवर्धनोपमां॥ धूपदीपादिकं चत्वाप्रोक्ष्य शंखोदकै रपि॥२॥
शुक्लान्नकूटोडुलसीपत्रं च स्मनि वेदयेत्॥ श्रीविश्वलप्राणनाथं गोत्रनाथं हृदि स्मरे
त्॥ गीतैः सुमंगलैर्नैगसमये तोषयेत्सुभुं॥ २०॥ ततश्चाचमनं दत्वा तंबूलं विनि
वेदयेत्॥ चत्वाचारान्त्रिकं प्रेमादं उवत्प्राणमेतप्रभुं॥ २१॥ ततः सुमंगलैर्गीतैश्चा
न्नकूटं परिक्रमेत्॥ य एवमुन्नवं कुयन्ति स्फुल्लक्ष्मः प्रसीदति॥ २२॥ कार्तिकस्यासिते
पक्षे द्वितीयां यां च वैश्वकः॥ प्रातरभंगविधिना स्त्रापयेद्गोकुलेश्वरं॥ २३॥ शुभ्रौष्णी
पक्षौ मरुत्कंकुचुकनूषणौ॥ नूषयित्वा सतिलं कुयन्ती राजनं विभो॥ २४॥ दधोद
नंदनं च शीरामोदकं सपयेत्ततः॥ एवं दीपोऽस्य दिनत्रयं कार्यं हि वैश्वैः॥ २५॥

कार्तिके सप्तसिते पक्षे एकादश्यां महोत्सवः ॥ विधिवद्वैष्णवैः नक्त्या कार्यश्चोत्थापना
त्मकः ॥ २६ ॥ प्रातरभंगविधिना स्नापयित्वा ब्रजाधिपं ॥ नवैः सितोष्णीषत्सं क्वचु
कादिभिरुत्तमैः ॥ २७ ॥ अनुत्तमैर्नृषिगोश्वनृषयेऽङ्गिमान्तरा ॥ ततश्च रात्रिसम
ये कुर्याद्विष्णोः सर्वं ॥ २८ ॥ शंखघंटा मृदंगादिवाद्यैर्गतिः सुशोभनैः ॥ हरिश्च कुंकु
माद्यैश्च मंगलैश्च त्रयेऽङ्गुवैः ॥ २९ ॥ तत्पश्चात्तत्र न्यसिंहासनोत्तमैः ॥ मंडप
स्य चतुर्दिक्षु कुर्यादीयान् नृपतान् ॥ ३० ॥ दक्षिणाभिमुखं तस्मिन् नक्त्या संस्था
पयेत्ततः ॥ उत्तिष्ठोत्तिष्ठ गोविंदसज्जनिशजगत्पते ॥ त्वयि सुप्ते जगत्सुप्तमुत्थिते ७
त्सु त्वितंजगत्पते ॥ एतन्मंत्रं त्रिरुच्चार्य त्रिवारं गोपिकेश्वरं ॥ सासिंहसनमुत्थाप्या
शनैः संस्थापयेत्सुतः ॥ ३२ ॥ ततश्च पंचकैः तस्मिन् भंगविधिना तथा ॥ स्नापयि

त्वाहजयेच्चपुष्पमाल्यैसुगंधिनिं॥३३॥पीतांबरंपरीधाप्यतथासहृलिकादिक्यंततर
श्वस्त्रापथेदश्रेहसनीचाग्नि संनृतां॥३४॥धूपदीपादिकंतत्त्वानैवेद्यंकल्पयेन्मृदुः॥
अर्पयेच्चनवीनेस्तुकंदमूलफलादिकं॥३५॥ततश्चाचमनंदत्वातांबूलादिनिवेदयेत्
निराजयेच्चप्रणामेत्प्रदास्तिणपुरःसरं॥३६॥ततश्चजागरंकुर्याद्गुणगानादिनिर्हरेः॥द
धिरोचकपकान्तानूतत्वापात्रवत्तुष्टयो॥३७॥धूपदीपैःपात्रमेकंप्रतियामंसमर्पयेत्
प्रतिभोगावसानंचकुर्याद्विरात्रिकंतथा॥३८॥तद्दिकंयदा रात्रौ स्यात्तदोत्थापयेदि
वा॥यएवंभक्तिमाकुर्यात्किंस्तस्योत्थापनोऽस्वो॥३९॥लनेतसुदृढोभक्तिंहरेः प्रेमात्ति
कांसवैः॥इतिश्रीसंवत्सरोऽसवकल्पलतायांकार्तिकीऽसवनिरूपणं नाम तृतीयंदलं
श्री॥ ॥अथमार्गशिरिमासिप्रमेयफलबोधके॥प्रेमेय रससिष्यर्थंरजये

ओकुलाधिपं॥१॥पटांबरेस्तुविविधैर्मृदुनिस्त्रूलकंबुकैः॥नृषयेद्रूपगोदिव्यैस्तथा नृगमा
दादिभिः॥२॥मधुरैर्दधिदुग्धेक्षुरसपिष्टंविनिर्मितैः॥रसैरस्यैसंयावन्कुलीमोदकादि
निः॥३॥विविधैर्व्यंजनैश्चापिनपाचारादिरोचकैः॥भोज्यैर्बुद्धिविधैश्चास्यैर्नेत्रियेदन्तदंवि
सुः॥४॥एवंमार्गशिरोकुर्यात्स्त्रिजोप्रेमात्तयेप्रतोः॥५॥स्तमात्मप्रदोदद्यात्स्वनक्तिंनंदनं
दन॥५॥इतिश्रीसंवत्सरोत्सवकल्पसलतायांमार्गशिरोत्सवनिरूपणं नामचतुर्थंदलं
निरूपते॥थपौषमाससप्तमहोत्सवविधिंविनो॥महोत्सवस्वरूपंचभक्तानांभक्तिबुधये
॥पौषमासस्याद्यपक्षेनवम्पांपुरुषोत्तमः॥श्रीविवलेनारूपेणप्रादुरासीत्तपानिधिः॥२॥
भक्तिमार्गप्रवृत्त्यर्थंदैवैद्यारप्रपात्तवान्॥विदांजन्माष्टमीसत्काव्यासाद्यैरतएवहि॥
समीधावत्तु नृयैवनिर्णीतंनवमीव्रतं॥ततस्तत्किसिद्ध्यर्थंकार्यस्तोत्रोत्सवोबुधैः॥६॥७

शंखदुंदुभिनिघोषिगीतेवद्यैः सुमंगलैः ॥ मंडपेनमंदिरवस्त्रैस्तारणैः कदलीदलैः ॥ ५ ॥ हृगी
फलैर्नीलिकैरैः पताकैर्विविधैस्तथा ॥ प्रातरुत्थाय च ततश्चाभंगविधिना विभुं ॥ ६ ॥ स्वापयि
त्वा ततः षष्ठ्ये दूषणोत्तमैः ॥ कंबुकेन वपीते नक्षौमेना न्यस्य द्रुतेन वा ॥ ७ ॥ तृप्तकं
बुकमुख्येन पीतोष्णीपोत्तमेन वा ॥ नवकाश्मीररक्तैः न प्रावारिणामलेन वा ॥ ८ ॥ काश्मीरा
गरुसारादिमास्यैश्च पटवासकैः ॥ सुगंधैर्विविधैश्चान्यैः प्रेम्णा षष्ठ्यं समर्पयेत् ॥ ९ ॥
ततश्च णाकगोक्षमपिष्टे च सुरसकालितान् ॥ मेदकादीन् शिखरिणीघनं दध्यमृतोप
मो ॥ १० ॥ ससितं वसुतं हीरं नवमृद्गाजनस्त्रितं ॥ नवनीतं वससितं कदलीशुद्धादि
मान् ॥ ११ ॥ तथा विविधान्याकनू- र्मतान् पायसादिकान् ॥ समर्पयेद्भक्तियुक्तश्रीः षष्ठी
विह्वलेश्वरे ॥ १२ ॥ तांबूलाद्युपचारं श्वदत्वा च मनमर्पयेत् ॥ ततश्चारान्त्रिकं कृतवान् कथा

संप्रणामेत्सु॥१७॥ एवं सप्रेमयः कुर्यात् श्रीविलमहोऽसवांतस्मश्रीगोकुलाधीशः शि
घ्रं संप्रविशे हृदि ॥१४॥ ॥ इति श्रीसंवसरोऽसवकल्पलतायां पौषोऽसवनिरूपणां नाम
पंचमदलं ॥ माघमासोऽसवविधिलिख्यते यविकतः ॥ माघे शुद्धपंचमी स्यादुदयवा
पिनी यदि ॥ १ ॥ तदोऽसवो वसंतारव्यः कार्यो गीतादिनिर्महान् ॥ अस्ममभ्यंगविधिना स्ता
पयित्वा च नृषये ॥ २ ॥ सितैस्तुकंबुकोऽघोषकविवंधादिभिर्भवे ॥ सुगंपुष्पवृतादिमे
जरीपक्ष्मवादिभिः ॥ ३ ॥ विविधैः पटवासैश्च कुंकुमागरुसारकः ॥ कोटिकंदर्पसावण
म्वयेऽं कुलाधिपे ॥ ४ ॥ ततश्च स्वादुपकास्तपथाशक्तिनिवेदयेत् ॥ तांबूलमर्पयित्वा
चक्षुवाहारत्रिकं नमेत् ॥ ५ ॥ ततश्चारभकाश्मीरपटवासादिनिर्विभुं ॥ सुवाद्यैर्नृत्सगी
ताद्यैरादोलोऽसवसमर्थयेत् ॥ ६ ॥ इति श्रीसंवसरोऽसवकल्पलतायां माघोऽसवनि

निरुपणं नाम षष्टदत्तं ॥ ॥ अथोऽस्रव निरूपणं ॥ ते मासि फाल्गुन संज्ञके ॥ फाल्गुन स्यासि ते प
क्षे श्रीमद्भोवर्धनाधिपः ॥ १ ॥ व्याजं लौकिकं मासि श्रीविवल्लङ्घे गमत् ॥ प्रेमातिषंगबोधार्थं
प्रेमातिशयवत्सलः ॥ २ ॥ तदा गमनसंज्ञातः श्रीविवल्लङ्घे कुले तदा ॥ उःस्रवः सुमहानासी
स नराक्योऽस्तिवर्णनि ॥ ३ ॥ अतदीयैस्तु तदा त्थर्थं कर्तव्यश्चोऽस्रवो महान् ॥ वस्त्रालंकाररत्न
दिनोजनैर्विविधैरपि ॥ ४ ॥ सुगंधपुष्पतांबुलारात्रिकादिनिरुत्तमैः ॥ रोमांचिततनुर्हत्वा
प्रणमेद्वलाधिपं ॥ ५ ॥ फाल्गुनां पौर्णमास्यां स्नाययेद्भ्रजनायकं ॥ अथ्यगविधिना स्नान
पथेत्प्रेमपरितः ॥ ६ ॥ पुनर्होऽस्रवंकुर्यादुत्तराफाल्गुनीदिने ॥ तथा स्कीहो उक्तसखडेन
पंप्रत्युक्तवान्हरि ॥ ७ ॥ तथा च फाल्गुनां क्रीडनं कुर्यादोलायाममन्त्रमिपेति ॥ सर्वदोलां
समारोप्य मंडपेत्सहस्रवादिनिः ॥ ८ ॥ नैवेद्यद्वयपदीपाद्यैर्होलां संसृजयेत्ततः ॥ पीतांशुक

सीतोष्णीषकंचुकादिविहृषितं।२॥दोलामारोपयेत् तृप्तसंशंखदुंदुनिनिस्वनेः॥काश्मीरपं
काप्रारुससादिपटवासकानू१०॥स्त्राययित्वाग्रतो कुर्यात्तत्तदनिर्मैत्राणां॥ततस्तैस्त्रजये
द्वृष्टंमात्स्यैश्चापिसुगंधनिः॥११॥ततोविविधपकान्तदध्यादिविनिवेदयेत्॥तोबूलमपीधि
त्वाचकुर्यादिरात्रिकंततः॥१२॥कत्रयैश्चोत्रमैगीतैरेवदोलोसवास्त्रिधा॥अत्रापदक्षिणं
चाग्रेप्रणामेदंज्वदिनुं॥१३॥ततो गोपिनामुत्रार्थदोलमुदासयेत्तथा॥भक्तिप्राधिबुद्धिः।
कार्यश्चेवदोमहोस्रवः॥१४॥ इतिश्रीसंवत्सरोस्रवकल्पतायांफाल्गुनोस्रवनिरूपणं
नामसप्तमंदलं॥ ॥अथचैत्रोस्रवविविधिविनिरूप्यतेचैत्रेमासितुष्टुघायांनवम्यां १०
रघुनायकः॥१॥प्रादुरासीत्ततकार्योविष्मवैरुस्रवोमहान्।तर्दंगत्वाद्गतस्यापिसोपो
स्यासर्वथाबुधैः॥२॥नोपोष्याचाष्टमीविदाप्रातःसादश्मीयपि॥तद्भावेत्तुसर्वैवपारणा

द्विविधानतः॥३॥ अगस्त्यसंहितायां च वचनानि तथैव हि॥ लभ्यते तानि लिख्यंते प्रमाणा
त्वेन चात्र वै॥४॥ तथा च॥ चैत्रे मासि नवम्यां तु जातो रामः स्वर्गहरिः॥ पुनर्वसुर्ह्यसिंयुक्ता
सा तिथिः सर्वकामदा॥५॥ सैव मध्याह्नयोगेन माहुराण्यपतमानवेत्त॥ मेषहर्षाणि संप्राप्तित
त्रे कर्कटकादये॥६॥ अत्राविरासी स कलया कौशल्यायां परः पुमान्॥ नवमी च षष्ठी वि
दासा ज्वा विष्णुं परायणैः॥७॥ उयोषां नवम्यां वैदशा म्या येव फावे रण॥ दशम्यां पारणा
यां श्वन्निश्वयान्तवमीक्षये॥८॥ विदापि नवमी ग्राह्या वैष्णवे रप्य संशयमिति॥ तत्र प्रातः
सुमुत्थाय स्नापयेत्पंचकैर्विभुं॥९॥ ततश्चासंगविधिना नृषये च तथोत्तमैः॥ महार्घै
र्नृषणैर्दिव्यैः वस्त्रैः कुंकुमरंजितैः॥१०॥ ततो मध्याह्नसमये शंखदुंडुनि निखिनैः॥ विविधै
गीतवाद्यैश्च स्नापयेत्पंचकः पुनः॥११॥ पीतांबरैः कश्मीरमाल्याद्यैः पूजयेत्ततः॥ ततश्चा

नृषतो द्विभै विविधं नो ज्यं पकानादिनिवेद्येत् ॥ १ ॥ तांबूलमर्पयित्वा च कुर्याद्दिगत्रिकं त
तः ॥ प्रणामे दंडवकृष्णं यदीच्छेत्सुतं ॥ २ ॥ इति श्रीसंवत्सरोत्सवकल्पलतायां वैत्रोत्स
वनिरूपणं नाम षष्ठमं दलं ॥ १ ॥ निरूप्यंतेथ भक्तानां उद्येमाधवोत्सवः ॥ एकादश्यामाघ
पक्षे माधवेण कुलाधिपः ॥ १ ॥ शक्तिर्भाविता वानुस्वास्पुष्टि मार्गप्रवृत्तये ॥ पुष्टि मार्गप्रिवर्त
स्तुभक्तैस्तदुक्ति सिद्धये ॥ २ ॥ महोत्सवस्तत्र कार्यो विविधैर्मंगलादिभिः ॥ प्रातरभ्यंगविधि
नास्तापयेद्भ्रजवध्रभं ॥ ३ ॥ काश्मीरं रंजितैर्वस्त्रैर्नृषणैश्च महाधनेः ॥ नृषयित्वा च क
श्मीरपुष्पाद्यैश्चाचयेद्दिभुं ॥ ४ ॥ ततो दुग्धादिभिर्नो ज्यै विविधैर्नैजयेत्प्रभुं ॥ तांबूलमर्प
यित्वा च नेरीडुं नितिः स्वने ॥ ५ ॥ विविधैर्गीतवाद्याद्यै कुर्याद्दिगत्रिकं शुभे ॥ दंडवत्प्रण
मेत्प्रणामं श्रीवध्रनात्मकं ॥ ६ ॥ एवं तत्रोत्सवं तत्वापुष्टिभक्तिमवाप्नुयात् ॥ शुक्ल

पक्षे उवैशाखे च तीयाह्नय संज्ञिता ॥ ७१ ॥ भक्तैस्तत्र कर्तव्यो विधिना चंदनोऽसवः ॥ कार्यो हि
विधिना तत्र प्रातरभंगकंदरे ॥ ७२ ॥ कारयित्वा ततः श्वतप्रचारपरिधानकः ॥ नृष्ये
च्च तथा वज्राचितैर्मुक्ताविनृषणैः ॥ ७३ ॥ शकं कुमागरुकर्करकसूरीनिःसुघर्षिता ॥ चंद
नं स्थापयेत्सन्ने विधिना चानिमंत्रयेत् ॥ ७४ ॥ चंदनेनाचयेद्भक्त्या पदाद्यवयवान्दरेः ॥
शीतलैः पुष्यमालैश्च वीजयेद्विज्ञनैस्तथा ॥ ७५ ॥ तथा चोक्तं - खंडे उ प्रोक्तवान् नृपति
हरिः ॥ तथा च ॥ वैशाखस्यासिते पक्षे च तीयाह्नय संज्ञिता ॥ तत्र मांसे पये ऊंघं लेपनैरपि
शामनं प्रियादि ॥ ७६ ॥ दध्यौदनं मानकं च नवमृदा जस्थितं ॥ तांबूलमर्पयेद्भक्त्या कुर्या
दारात्रिकं तथा ॥ ७७ ॥ प्रणमेदं उवद्भक्त्या यः कुयदिव सुशवं प्रयतो लभते पुष्टिं भक्ति
सपरमोत्तमं ॥ वैशाखस्यासिते पक्षे श्रीनृसिंहचंडेशी ॥ जयंती सा पापहरा का

स्तत्रैव कार्योत्तन्नव्रतोऽसवौ ॥१५॥ सर्वविधा उसा नक्तैर्नैवोपोष्या कथंचन मुनिनिर्व
चनं प्रोक्तं वैष्णवे देनातस्तस्य ॥१६॥ वैष्णवेस्तु न कर्तव्या स्मरविवाचवुर्दशी ॥ प्रातर
भंगविधिना स्नापयित्वा तथोत्तमैः ॥१७॥ काशमी ररति तैव स्त्रैर्नृषयेत्सुरुषोत्तमं ॥
तत्तश्च नित्यवत्कुर्याद्दि सायंसेवनं हरे ॥१८॥ सायंकाले ततः कुर्यात्त्रयपनं पंचकैर्वि
जो ॥ पीतांबरैणामालाभिश्चंदनेनार्चयेत्प्रभुं ॥१९॥ दध्योदनं पानकं च कर्कशं करि
दिकं ॥ समर्पयित्वा तांबुलांचार्पयेत्प्रेमसंयुतं ॥२०॥ ततश्चारात्रिकं कुर्याद्दीतवादित्र
मंगलैः ॥ यादृशोसीति पद्येन प्रणामेत्सुरुषोत्तमं ॥२१॥ सर्वं कृत्वा श्रीनृसिंहजयंती व्रत
मुत्तमं ॥ परमं भक्तिमाप्नोति मुच्येते चातिपातकैः ॥२२॥ ॥ इति श्रीसंवत्सरेऽसवकल्या
लतायां वैशाखेऽसवनिरूपणं नाम नवमं दलं ॥२३॥ उऽसवेऽप्येष्टमासस्य वि

विधिनायनिरूप्यंते। ज्येष्ठमासिसितेपक्षे रुद्रैवेचं ५ देवते। पौर्णमास्यां सदानक्या संस्त्रा
पयेत्सुभुं॥ १॥ शाब्रमणा च तथा प्रोक्तं संष्टेन मुनीश्वरैः॥ ज्येष्ठाप्रशंसकाध्यायेपुराणे ब्रह्म
संतके॥ २॥ तथा चामासे ज्येष्ठे च संप्राप्ते नक्षत्रे वैडं देवते॥ पौर्णमास्यां तदास्तानं सर्व
कालहरिदिजा॥ ३॥ प्रथमे हि त्रुसायान्दे जलमानीय भक्तिः॥ स्त्रापयेत्कलशेषु वै
मध्ये पुष्पाणि नित्तिपेत्॥ ४॥ चंदनं डलसी पत्रं हित्वा कार्यनिमंत्रयेत्॥ ततश्च प्रात
रुद्याय स्तापयेत्कुलाधिपं॥ ५॥ स्वर्णधर्ममिति श्रुत्वा तथा पुरुषसूक्ततः॥ घंटासंभ
मृदंगाद्यै विविधैर्मंगलैस्वने॥ ६॥ ततश्च विधिधैशुचं वस्त्रैः रुद्रं कित्पयेत् प्रियाक्ष
मोदकैः सुकैः पानकैः नोत्तमैश्च॥ ७॥ ओजयेजोपिकाधीशं तांबूलादितथापयेत्॥ एवं
यः स्रजयेद्भुक्त्या तस्य रुद्रस्य प्रसीदति॥ ८॥ इति श्रीसंवत्सरस्येव कल्पलतायां ज्येष्ठे

भवनिरूपणां नामदशमं दलं ॥ महोऽश्वोऽप्याषावस्वविस्तरागनिरूप्यते ॥ श्राषाटशु
 क्लपक्षेत्रपुष्पाद्यदिनवेत्तदा ॥ कार्यो रथो भवः प्रेमा श्रीलक्ष्मप्रोतये बुधैः ॥ १॥ तथा चो
 क्तं जगन्नाथप्रणोदिनात्पति ॥ स्कन्दसोक्तं लखंडस्य ॥ ध्यायेच्चैको न त्रिंशके ॥ २॥ त
 था च ॥ श्राषाटस्य सिते पक्षे द्वितीया पुष्पसंयुता ॥ तस्यां रथे समारोप्य रामं च मया
 सहति ॥ ३॥ प्रातरभंगविधिना स्नापयित्वा घृते श्वरं ॥ सितैः सुकंदुकोत्सीषप्रचारक
 विबंधनैः ॥ ४॥ महाघरिन्ननीलेऽमणिवज्रादिनृषितैः ॥ नृषो नृषयेऽहुत्वारथम
 श्वाश्च नृषयेत् ॥ ५॥ विविधैर्नृषो वस्त्रैः संसृज्या वाहयेत्ततः ॥ स्थापयित्वा च विधि
 वदहीणा गतिमुखं रथं ॥ ६॥ संस्थापयेद्यथे लक्ष्मं शंखाद्यैर्मंलस्वनेः ॥ ततो विविधप
 क्कान्ने कर्कटीबीजमोदकान् ॥ ७॥ मुहुं कुरां न तथा चांम्रान् पातकं च सितान्तं कर्क

टीकदलींशक्तफलान्यसुत्रमोनिवा॥१॥ त्रिधासमर्पसर्वेतांबूलंचत्रिधार्पयेत्॥ तत्रावा
रात्रिकंनक्त्याथंस्त्रंप्रणामेद्विभुं॥२॥ त्रिःपस्त्रिम्पगोपीशरथमुवासयेत्ततः॥ एवयः
हजयेत्कृष्णंसवैत्तसमवाप्नुयात्॥ १०॥ इतिश्रीसंवत्सरोत्सवकल्पलतायामाषाढो
त्सवनिरूपणंनामैकादशोऽध्यायः॥ ॥ अथश्रावणमासस्यनिरूपणंतेमहोत्सवाः
॥ श्रावणेविमलेपद्मेकादशपांडुवैभवः॥ पवित्रारोपणंकुर्याद्गणमावर्ज्यनक्तिः॥
शौभैःकापसिस्तैवापवित्रंविधिवत्तः॥ तत्रासंख्यापयेत्पत्रिविधिनाचाहयेत्ततः॥
प्रसांचित्तनुत्तुत्वाश्रीलक्षेविनिविदयेत्॥ नयस्तूययथास्तिसितादिविनि
वेदयेत्॥ एवयःप्रयतोत्तत्त्यापवित्रोत्सवमहोत्सवेत्॥ गोफुलाधिशापादाङ्ग
रतिस्त्यदृष्टानवेत्॥ ४॥ नकुर्याद्योनरोत्तोहात्यवित्रारोपणंहरौ॥ तस्यसंवत्सरस्तु

ताहजानिःफलतामियात् ॥ ५ ॥ श्रावणं पौर्णमास्यां डमशसुखंध्यवैष्णवः ॥ भक्त्या श्रीगो
लाधीशोरक्षाबंधनमाचरेत् ॥ ६ ॥ विविधैपदसूत्रेस्तु तत्वारक्षा मनुत्तमं ॥ स्था
पयित्वा त्रमेपात्रिकुं कुमारात्रिकादिकं ॥ ७ ॥ तत्वाचतिलकंबधारत्तां श्रीकरयोः ॥
शुभं ॥ अर्पयित्वा च तांबुलद्वयनीराजयेत्ततः ॥ ८ ॥ समर्पयेत्ततो भक्त्या मृदुश्वदरा
मोदकान् ॥ तांबुलाद्यर्पयित्वा च प्राणमिदंडवत्प्रभुं ॥ ९ ॥ गोकुलाधीशपादाब्जपरागा
रक्तचेतसं ॥ भक्त्या नोत्तुष्टये प्रोक्ताः संवत्सरमहोत्सवः ॥ १० ॥ संवत्सरे सर्वानुज्ञा
त्वात्तस्मिन् सेवासमाचरेत् ॥ यो भक्त्या सलनेद्रा वंगोकुलाधीशपादयोः ॥ ११ ॥ स्वप्ना
र्थचरणं नो जराणुदास्यार्थिनां च तत् ॥ संवत्सरे सर्वदलैस्तुति कल्पलतामया ॥ १२
तेन वायुप्रसिद्धं तु दाने निःसाधने मायि ॥ तात्वा ज्ञात्वापि यत्र जीवबुध्या निरु

पितं॥१३॥क्षमंवाचार्यचिरणास्तस्वीयेषुदयालवः॥गोवर्धनांधीशापादाप
क्षद्वस्यार्थिनः॥सदादेवकीर्नंदनस्येयंक्षतिर्विजयतेतरं॥१४॥ ॥
इतिश्रीसंवसरोसवकल्पलतायांश्रावणोसवनिरूपणंनामधादशमं
दलंसंहरां संहराचियंसंवसरोसवकल्पलता॥ श्री श्री